

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ГУМАНІТАРНОЇ
ОСВІТИ**

Кафедра історії та мовознавства

К. А. Єремєєва

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

**з дисципліни
«ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»**

Здобувача вищої освіти

групи _____

ПІБ _____

Перевірив _____

Харків – 2021

Робочий зошит з дисципліни «Історія України та української культури» розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри історії та мовознавства 14 червня 2021 року, протокол № 10.

Робочий зошит з дисципліни «Історія України та української культури» підготовлено з метою підвищення якості самостійної роботи здобувачів вищої освіти при підготовці до практичних занять, кращої організації їх виконання та оформлення.

Рекомендується для здобувачів вищої освіти денного відділення всіх форм навчання при вивченні ними дисципліни «Історія України та української культури».

Укладач

старш. виклад. К. А. Єремєєва

Рецензент

доц. С. С. Кушнар'ов (ХНУ імені В. Н. Каразіна)

ЗМІСТ

Індивідуальне завдання № 1. Київська Русь періоду становлення, розквіту та роздробленості: порівняльний аналіз.....	5
Індивідуальне завдання № 2. Експансія на українські землі різних держав у XIV – XVII ст.....	7
Індивідуальне завдання № 3. Унії між Великим Князівством Литовським та Польщею.....	8
Індивідуальне завдання № 4. Козацькі повстання кінця XVI – першої половини XVII ст.....	10
Індивідуальне завдання № 5. Договори, укладені Богданом Хмельницьким протягом Національно-визвольної війни.....	12
Індивідуальне завдання № 6. Основні битви Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького.....	15
Індивідуальне завдання № 7. Найголовніші договори XVII ст.	
Індивідуальне завдання № 8. Порівняльний аналіз діяльності І. Мазепи та К. Розумовського.....	19
Індивідуальне завдання № 9. Кирило-Мефодіївське братство та Руська трійця: порівняльний аналіз.....	21
Індивідуальне завдання № 10. Діяльність громадівців та народовців: порівняльний аналіз.....	23
Індивідуальне завдання № 11. Північне та Південне товариства декабристів.....	25
Індивідуальне завдання № 12. Старорусини, москвофіли та народовці.....	27
Індивідуальне завдання № 13. Універсали Центральної Ради..	29
Індивідуальне завдання № 14. Денікін та Скоропадський: порівняльний аналіз.....	30
Індивідуальне завдання № 15. Центральна Рада, Скоропадський, Директорія: порівняльний аналіз.....	32
Індивідуальне завдання № 16. «Військовий комунізм» більшовиків та денікінський режим в Україні: порівняльний аналіз.....	35
Індивідуальне завдання № 17. «Військовий комунізм» та Нова економічна політика в Україні: порівняльний аналіз..	36

Індивідуальне завдання № 18. Голод 1921–1923, Голодомор 1932–1933, голод 1946–1947: порівняльний аналіз.....	38
Індивідуальне завдання № 19. Культура Радянської України у 1920–1930-х роках: порівняльний аналіз.....	39
Індивідуальне завдання № 20. Німецький нацизм, іспанський та італійський фашизм: порівняльний аналіз.....	40
Індивідуальне завдання № 21. Політичні партії Західної України: порівняльний аналіз.....	43
Індивідуальне завдання № 22. Українські землі в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини та СРСР в 1920–1930-х роках: порівняльний аналіз.....	44
Індивідуальне завдання № 23. Перебування західноукраїнських земель в складі інших держав у міжвоєнний період.....	45
Індивідуальне завдання № 24. Радянські партизани та воїни УПА.....	47
Індивідуальне завдання № 25. Економіка УРСР у 1925–1938, 1956–1964, 1965–1985: порівняльний аналіз.....	48
Індивідуальне завдання № 26. Українські шістдесятники та дисиденти.....	50
Список літератури.....	53

Індивідуальне завдання № 1
Київська Русь періоду становлення, розквіту та
роздробленості: порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Київська Русь періоду становлення	Київська Русь періоду розквіту	Київська Русь періоду роздробленості
Роки			
З якими князями пов'язаний період			
Основні завдання внутрішньої політики			
Основні напрямки та засоби зовнішньої політики			

<p>На що робився акцент: на зовнішню чи на внутрішню політику?</p>			
<p>Державний устрій</p>			
<p>Якою була основна релігія та її роль</p>			
<p>Роль київського князя</p>			
<p>Роль бояр та дружини</p>			

Основні вороги-кочовики			
--------------------------------	--	--	--

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в цих трьох періодах державності Київської Русі?

Індивідуальне завдання № 2

Експансія на українські землі різних держав у XIV – XVII ст.

Критерії для оцінювання	Велике князівство Литовське	Польща
Правителі, які здійснювали експансію		
Рік початку експансії		
Які землі вдалось приєднати?		
Ставлення до адміністративного устрою приєднаних земель		
Національна політика		

Ставлення до існуючого законодавства		
Якими були суперники і за які українські землі?		
З кого формувалась влада на місцях?		

Коротко підсумуйте, в чому різниця між характером експансії на українські землі Польщі та Великого князівства Литовського? Як Ви гадаєте, чому Великому князівству Литовському вдалося приєднати більше земель, ніж Польщі?

**Індивідуальне завдання № 3
Унії між Великим Князівством Литовським та Польщею**

	Кревська	Городельська	Люблінська	Берестейська
Роки				
Правителі, які заключали унію				

Причини укладання				
Вплив на релігійне життя				
Адміністративно-територіальні зміни				
Інші положення основного змісту унії				

Наслідки для українських земель				
--	--	--	--	--

Коротко проаналізуйте процес об'єднання Великого князівства Литовського та Польщі. Як це вплинуло на політичне, економічне та культурне життя українських земель?

Індивідуальне завдання № 4

Козацькі повстання кінця XVI – першої половини XVII ст.

	Роки	Основні керівники	Причини повстання	Основні битви	Наслідки
Повстання Косинського					

Повстання Павлюка, Острянина та Гуні	Повстання Сулими	Повстання Трясила	Повстання Жмайла	Повстання Наливайка

Коротко підсумуйте, що було спільного та відмінного у зазначених козацьких повстаннях?

Індивідуальне завдання № 5
Договори, укладені Богданом Хмельницьким протягом
Національно-визвольної війни

Критерії для порівняння	Зборівський	Білоцерківський	Переяславський
Роки			
З якою країною укладений			
Унаслідок яких подій (наприклад, битв) чи причин був укладений			
Які українські воєводства отримували автономію?			

Становище козаків за договором			
Становище козацької старшини за договором			
Становище селянства за договором			
Становище православної церкви за договором			
Становище польських поміщиків та католицької церкви за договором			
Кількість реєстру			

Форма відносин з країною, з якою укладається договір (протекторат, автономія в складі цієї країни тощо)			
Наслідки			

Коротко порівняйте зазначені три договори. Після якого договору українські землі мали більше шансів на автономію та державний розвиток?

Індивідуальне завдання № 6
Основні битви Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького

Битви	Рік	Кількість військ з обох сторін	Стратегічні особливості	Переможець	Наслідки
Жовтоводська					
Корсунська					
Пилявецька					
Зборівська					
Берестецька					

Батозька					
Жванецька					

Поміркуйте, в чому полягали причини успіху або невдачі українських військ під проводом Богдана Хмельницького?

**Індивідуальне завдання № 7
Найголовніші договори XVII ст.**

Критерії для порівняння	Рік	Між якими країнами був укладений?	Із яким українським гетьманом пов'язаний? (за потребою)	Основний зміст
Куруківська угода				

Зборівський договір				
Білоцерківський договір				
Переяславський договір				
Віленське перемир'я				
Гадяцька угода				
Переяславський договір				

Слободи-щенський трактат				
Андрусівське перемир'я				
Корсунська угода				
Бахчисарайський мирний договір				
«Вічний мир»				

Яким, на Вашу думку, було місце українських земель у міжнародних відносинах протягом XVII ст.?

Індивідуальне завдання № 9
Кирило-Мефодіївське братство та Руська трійця:
порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Кирило-Мефодіївське братство	Руська трійця
Роки діяльності		
Місце діяльності (підросійська чи південноукраїнська Україна)		
Основні діячі		
Із якої соціальної групи основні діячі?		
Політична програма		

Культурна програма		
Програмні документи або видання		
Як закінчили свою діяльність?		
Значення для українського національного відродження		

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності зазначених організацій?

Індивідуальне завдання № 10
Діяльність громадівців та народівців: порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Громадівці	Народівці
Роки діяльності		
Місце діяльності (підросійська чи підавстрійська Україна)		
Основні діячі		
Із якої соціальної групи основні діячі?		
Політична та культурна програма		

<p>Основні заходи</p>		
<p>Основні перепони на шляху діяльності</p>		
<p>Значення для українського національного відродження</p>		

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності зазначених рухів?

Індивідуальне завдання № 11
Північне та Південне товариства декабристів

Критерії для порівняння	Північне товариство	Південне товариство
Місце розташування		
Лідери та основні члени		
Програмні документи		
Роки діяльності		
Ставлення до самодержавної влади, які дії планувались по відношенню до неї?		
Ставлення до кріпацтва, які дії планувались по відношенню до нього?		
Форма майбутнього державного устрою		

Національне питання		
Ставлення до виборчого права		

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності зазначених організацій? Яка з організацій передбачала більш лояльну програму по відношенню до українських земель?

Індивідуальне завдання № 12
Старорусини, москвофіли та народовці

Критерії для порівняння	Старорусини	Москвофіли (русофіли)	Народовці (українофіли)
Роки діяльності			
Місце діяльності (підросійська чи підавстрійська Україна)			
Основні діячі			
Представниками якого народу себе вважали?			
Із якою частиною українських земель себе співвідносили?			
Політична програма			

Культурна програма			
Основні заходи, які здійснив рух			

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності зазначених рухів? Як Ви гадаєте, чому врешті-решт серед зазначених рухів домінувати почали саме українофіли (народовці)?

Індивідуальне завдання № 13
Універсали Центральної Ради

Критерій для порівняння	I універсал	II універсал	III універсал	IV універсал
Дата прийняття				
Основний зміст				
Губернії, на які розповсюджу- валась влада ЦР				
Характер відношень із Росією за документом				
Наслідки				

Коротко проаналізуйте процес українського державотворення за універсалами Центральної Ради. Як змінювалась радикальність Центральної ради в питанні національного самовизначення українського народу за універсалами?

**Індивідуальне завдання № 14
Денікін та Скоропадський: порівняльний аналіз**

Критерії для порівняння	Денікін	Скоропадський
Роки правління в українських землях		
Яку мала назву Україна?		
До якого політичного табору належали (ліві чи праві?)		
Ставлення до приватної власності		

Земельне питання		
Формування українського війська		
Особливості економічної політики		
Особливості національної політики		
Соціальна база		
Форма державного устрою		

Особливості зовнішньої політики		
Основні супротивники		

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності зазначених діячів?

Індивідуальне завдання № 15
Центральна Рада, Скоропадський, Директорія: порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Центральна Рада	Скоропадський	Директорія
Роки правління			
Яку мала назву Україна?			

Керівники			
До якого політичного табору належали (ліві чи праві?)			
Ставлення до приватної власності			
Земельне питання			
Формування українського війська			
Особливості економічної політики			

Особливості національної політики			
Соціальна база			
Форма державного устрою			
Особливості зовнішньої політики			
Основні супротивники			

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності зазначених організацій та лідерів України? Хто з них, на Вашу думку, більше відповідав вимогам того часу?

Індивідуальне завдання № 16
«Військовий комунізм» більшовиків та денікінський режим в
Україні: порівняльний аналіз

	«Військовий комунізм» більшовиків	Денікінський режим в Україні
Роки		
Як називались акти здійснюваного терору? Проти кого вони були спрямовані?		
Ставлення до приватної власності		
Заходи у сфері сільського господарства		
Заходи у сфері промисловості та трудових відносин		
Стан товарно-грошових відносин		

Національна політика, ставлення до українців		
---	--	--

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в політиці Денікіна та більшовиків

**Індивідуальне завдання № 17
«Військовий комунізм» та Нова економічна політика в Україні:
порівняльний аналіз**

	«Військовий комунізм» більшовиків	Нова економічна політика
Ставлення до приватної власності		
Форма та розмір податку для селян		
Заходи у сфері сільського господарства		
Заходи у сфері промисловості та трудових відносин		

Стан товарно-грошових відносин		
Національна політика, ставлення до українців		
Позитивні та негативні наслідки для економіки		

Коротко підсумуйте спільні та відмінні риси зазначених двох політик у сфері економіки та суспільних відносин. Чому політику більшовиків у 1919-1921 роках називають військовим комунізмом? Чому радянська влада врешті-решт згорнула політику НЕПу?

Індивідуальне завдання № 18
Голод 1921–1923, Голодомор 1932–1933, голод 1946–1947:
порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Голод 1921–1923	Голодомор 1932–1933	Голод 1946–1947
Причини. Серед них: вплив клімату, врожайності та цілеспрямованих дій влади тощо			
Визнання/невизнання владою			
Чи приймав СРСР допомогу від інших держав?			
Наслідки			

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в тому, як тривали зазначені події? Розтлумачте різницю між термінами «голод» та «голодомор»?

Індивідуальне завдання № 19
Культура Радянської України у 1920–1930-х роках:
порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Культура Радянської України 1920-х років	Культура Радянської України 1930-х років
Найвідоміші діячі культури та їхні твори		
Мистецькі напрями та стилі, які існували в цей період		
Чи утворювались неформальні мистецькі об'єднання? Якщо так – наведіть приклади		

Ступінь контролю влади за діяльністю митців та ставлення можновладців до українського мистецтва		
Наслідки розвитку культури в зазначений період		

Коротко підсумуйте, в чому полягала різниця між розвитком культури Радянської України у 1920-1930-х роках? Як Ви гадаєте, чому відбулись такі відчутні зміни?

Індивідуальне завдання № 20

**Німецький нацизм, Іспанський та італійський фашизм:
порівняльний аналіз**

Критерії для порівняння	Німецький нацизм	Іспанський фашизм	Італійський фашизм
Керівники держав із цією ідеологією			

Ставлення до власного народу, нації			
Ставлення до інших народів, зокрема євреїв			
Ставлення до церкви та релігії			
Особливості суспільних відносин			
Економічна політика			

Ставлення до лідера держави			
Найголовніша мета суспільства			

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в цих ідеологіях? Як Ви гадаєте, чому в першій половині ХХ ст. в Європі стали популярними подібні ідеології та розпочалось утворення держав із тоталітарним режимом?

Індивідуальне завдання № 21
Політичні партії Західної України: порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	В українських землях, які входили до складу Польщі	В українських землях, які входили до складу Румунії	В українських землях, які входили до складу Чехословаччини
Легальні партії (написати партію, її лідерів та основні положення політичної платформи)			
Нелегальні націоналістичні (якщо були)			
Комуністичні			

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в політичному житті українських земель, які входили до складу різних держав?

Індивідуальне завдання № 22
Українські землі в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини та
СРСР в 1920-1930-х роках: порівняльний аналіз

Критерії для порівняння	Українські землі в складі Польщі, Румунії, Чехословаччини	Українські землі в складі СРСР
Які українські землі входили до складу?		
Якими договорами закріплювалось входження укр. земель до складу держав?		
Економічна політика		
Можливості розвитку української культури та освіти		

Можливість існування легальних українських політичних партій		
Стан освіти простого населення		

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в перебуванні українських земель в складі зазначених країн?

Індивідуальне завдання № 23

Перебування західноукраїнських земель у складі інших держав у міжвоєнний період

Критерії для порівняння	Польща	Румунія	Чехословаччина
Які землі входили?			
Якими міжнародними договорами закріплювалось входження українських земель?			

Економічна політика			
Можливість для розвитку української культури та освіти			
Дії по відношенню до українського населення			
Українські політичні партії та рухи			

Коротко підсумуйте, в якій країні були найменш сприятливі умови для національного визначення українського народу? Чи згодні Ви з твердженням, що українські землі перебували в складі інших держав на правах колоній?

Індивідуальне завдання № 24
Радянські партизани та воїни УПА

Критерії для порівняння	Радянські партизани	Воїни УПА
Основні вороги		
Місця розгортання руху		
Мета діяльності		
Особливості тактики та стратегії		
Найвідоміші діячі		

Організації, які керували рухом		
--	--	--

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності радянських партизан та воїнів УПА?

**Індивідуальне завдання № 25
Економіка УРСР у 1925–1938, 1956–1964, 1965–1985:
порівняльний аналіз**

Критерії для порівняння	Економіка УРСР у 1925–1938	Економіка УРСР у 1956–1964	Економіка УРСР у 1965–1985
Основні реформи, які були здійснені в системі управління економікою та найважливіші нововведення			

Політика у сфері сільського господарства			
Політика у сфері промисловості			
Якій галузі господарства віддавався пріоритет?			

Темпи росту економіки			
------------------------------	--	--	--

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в економічній політиці радянської влади зазначених періодів? Що таке екстенсивний та інтенсивний шляхи розвитку економіки? За яким шляхом розвивалась радянська економіка? Чому?

Індивідуальне завдання № 26
Українські шістдесятники та дисиденти

Критерії для порівняння	Шістдесятники	Дисиденти
Причини виникнення		
Основна мета діяльності		

Найвідоміші представники		
Основні заходи, здійснені представниками руху для досягнення поставленої мети		
Ставлення влади до представників руху		

Значення для українського національного руху		
---	--	--

Коротко підсумуйте, що є спільного та відмінного в діяльності шістдесятників та дисидентів? Чи можна їх вважати генетично пов'язаними?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. Вид. 5-те, допов. Київ: Академвидав, 2014. 720 с.
- 2 Бойко О. Д. Нариси з новітньої історії України (1985–1991 рр.): навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Київ: Кондор, 2004. 358 с.
- 3 Бокань В., Польовий Л. Історія культури України: навч. посіб. Київ: МАУП, 2002. 256 с.
- 4 Верстюк В. Ф. Українська центральна Рада: навч. посіб. Київ: Вид-во «Заповіт», 1997. 344 с.
- 5 Воронянський О. В. Історія України: навч. посіб. Харків: Парус, 2008. 543 с.
- 6 Греченко В. А. Історія України. Модульний курс: навч. посіб. Харків: Торсінг плюс, 2009. 383 с.
- 7 Грицак Я. Нарис історії України: навч. посіб. Формування модерної української нації ХІХ – ХХ століття: навч. посіб. Київ: Генеза, 1996. 360 с.
- 8 Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? Київ: Товариство «Знання України», 1991. 240 с.
- 9 Закович М. М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 567 с.
- 10 Історія України: універсальний ілюстрований довідник / упоряд. В. К. Губарєв. Харків: БАО, 2008. 576 с.
- 11 Історія України в особах: ХІХ–ХХ ст. / І. Войцехівська, В. Аблицов, О. Божко та ін. Київ: Україна, 1995. 479 с.
- 12 Історія України: навч.-метод. посіб. Для семінарських занять / В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник та ін. Київ: Знання-Прес, 2006. 460 с.
- 13 Історія української культури: курс лекцій / Л. В. Анучина, О. В. Бурлака, О. А. Лисенко та ін. Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. 408 с.
- 14 Історія української культури: навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. Київ: ЦУЛ, 2012. 408 с.
- 15 Історія української культури: у п'яти томах. Т. 4. Кн. 1. Українська культура першої половини ХІХ ст. Київ: Наукова думка, 2008. 1008 с.

16 Історія української культури: у п'яти томах. Т. 4. Кн. 2. Українська культура другої половини ХІХ ст. Київ: Наукова думка, 2009. 1293 с.

17 Історія української культури: у п'яти томах. Т. 5. Кн. 1. Українська культура ХХ – початку ХХІ ст. Київ: Наукова думка, 2011. 862 с.

18 Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. Київ: Наш час. 2008. 432 с.

19 Колективізація і голод на Україні: 1929–1933. Збірник матеріалів і документів / упоряд. Г. М. Михайличенко, Є. П. Шаталіна; відп. ред. С. В. Кульчицький. Київ: Наукова думка, 1992. 736 с.

20 Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: курс лекцій. Київ: ЦУЛ, 2007. 576 с.

21 Кормич Л. І., Багацький В. В. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ ст.: навч. посіб. Вид. 3-тє, допов. і переробл. Харків: Одиссей, 2002. 479 с.

22 Костюк Г. Сталінізм в Україні (генеза і наслідки). Київ: Смолоскип, 1995. 508 с.

23 Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. Київ: Україна, 1993. 380 с.

24 Мала енциклопедія етнодержавознавства / редкол. Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. Київ: Довіра: Генеза, 1996. 942 с.

25 Малий словник історії України / В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода та ін. Київ: Либідь, 1997. 464 с.

К. А. Єремєєва

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

з дисципліни

«ІСТОРИЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Відповідальний за випуск Єремєєва К. А.

Редактор Решетилова В. В.

Підписано до друку 23.06.21 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 1. Замовлення №